

VĒRTĒJAM KOPĀ!

Jauniešu iesaiste sabiedriskajos procesos

Izmanto ikvienu iespēju

ZANE BIKOVSKA

Madonas novads var lepoties ar darbīgiem, drosmīgiem un apņēmīgiem jauniešiem, kuriem rūp dzimtā pagasta vai pilsētas attīstība. Degumnieku pamatskolas 9. klases skolniece **SANTA RADZIŅA** ir sociāli un sabiedriski aktīva jaunie. Lai gan līdz šim viņa sevi par tādu nesauca, meiteņi ir radusies padziļināta interese par iesaistīšanos sabiedriskajās aktivitātēs un procesos.

— Pastāsti, kā aizsākās tava iesaiste sabiedriskajās norisēs?

— Mana iesaiste sabiedriskajā dzīvē aizsākās laikā, kad tika izsludināts jauniešu iniciatīvu konkurss, un mēs ar draudzenēm jau sen domājām par to, kā uzlabot vidi tieši pie mums — Degumniekos. Jau pirms laba laika bijām noskatījušas jauniešu centrā neizmantotu telpu, kuru vajadzētu uzlabot. Aprunājās ar centra vadītāju Daci Kalniņu, viņa man palīdzēja iesaistīties biedrībā, caur kuru iesniedzām projektu un to apstiprināja. Man ir svarīgi, kādā vidē dzīvoju, kas atrodas man apkārtnē, un esmu gatava pati iesaistīties tās uzlabošanā, nevis gaidīt, ka kāds visu izdarīs manā vietā. Lai gan agrākos nebiju sociāli aktīva, mani ir radusies interese par to. Šādā veidā varu ko jaunu uzzināt un iemācīties. Noteikti turpināšu līdzdarboties sava pagasta pilnveidē!

— Cik ilgi laiku prasīja projekta idejas izstrāde, un kādas izmaiņas piedzīvoj telpa jauniešu centrā?

— Ja godīgi, projekta plānošana neprasīja daudz laika. Uzņēmējām skici, mums bija savs sapnis, un drīz ķersimies pie darbiem. Līdz šim mācījāmies, vajadzēja noslēgt mācību gadu, un arī projektam piešķirtais finansējums tikai nesen tika saņemts. Šis būs mūsu lielais vasaras darbs. Kopējais projekta finansējums, ko saņēmām Madonas novada jauniešu iniciatīvu konkursā, ir 500 eiro. Par šo naudu plānojam nospāketēt un nokrāsot sienas, uzgleznot gleznu, noslīpēt un nolokat grīdu. Esam domājušas arī par mēbeļiem, kuras gatavosim

Santa Radziņa, Anna Broka, Paula Lukša un Līga Pommere ir ista sapņu komanda.

un sagādāsim paši. Katrā ziņā tā būs radošā pieeja — būsim *dzejnieki*, taisīsim no nekā. Bet, ja nopietni, tad mums jau sarunāti dažādi materiāli, lai varam sākt. Telpa kalpos visiem centra apmeklētājiem, tā ir gana plaša, un šeit atradīsies tenisa galds, novuss un galds hokejs. Līdz šim šī telpa bija pieejama, bet nevienam isti šeit nepatika uzturē-

brīža pagāja apmēram mēnesis, visu šo laiku ik pa laikam satraukti pārbaudīju epastu, ļoti gribējās zināt rezultātu. Cik priecīgas bijām, kad saņēmām pozitīvu atbildi!

— Spēks slēpjas komandas darbā — tu noteikti vēlies pateikt paldies pārējiem projektā iesaistītajiem.

— Vislielākais paldies „13. km”

„Man ir svarīgi, kādā vidē dzīvoju, un esmu gatava pati iesaistīties tās uzlabošanā, nevis gaidīt, ka kāds visu izdarīs manā vietā.”

ties, jo tā bija nemājīga, varētu pat teikt — nomācoša. Atgādina par laiku, kad te vēl nekā nebija. Ļoti svarīgs iemesls telpas atdzimšanai ir arī tas, ka centru apmeklēt dažādi cilvēki un pauzdes, un ne visi grib būt kopā vienā telpā — tad nu šī būs iespēja justies brīvāk un būt savā kompānijā ar draugiem, atpūsties, paspēlēt kādu spēli vai uzrikt pasākumu. Projektu vērtēja žūrijas komisija Madonā. No iesniegšanas

vadītāji Dacei Kalniņai par to, ka mūs iesaistīja projekta rakstīšanā, jo bez viņas mēs nebūtu tur, kur esam tagad. Un, protams, paldies manām draudzenēm Ligai Pommerei un Annai Brokai par idejām un palīdzību projekta rakstīšanā. Anna apmeklēja mākslas skolu, tāpēc viņa glezno zīmējumu uz sienas. Pirms projekta iesniegšanas sagatavojām zīmētu skici, kur uzskatāmi parādījām savu ideju, kāda

telpa izskatīties pēc tam. Grūtāk veicās ar krāsas aprēķināšanu. Ir tiešām grūti saprast, cik litru krāsas nepieciešams konkrētiem kvadrātmetriem. Turklāt telpā nav tikai četras sienas — tur ir dažādi izvirzījumi, pa vidū dekoratīvi stabi. Rēķinājām, lai varētu uzlabot arī grīdu. Par palīdzību aprēķinos un mērīšanā jāsaka paldies Normundam Melngailim. Ļoti ceram, ka finansējums visam pietiks, bet, ja nu tomēr ne, mums padomā ir uzrunāt sponsorus. Patīkami, ka arī citi jaunieši novērtē mūsu ideju un jau ir izteikuši vēlmi palīdzēt.

— Vārbūt esi domājusi par dalību NVO vai kādā biedrībā? Kur iesaisties, ko dari pašlaik?

— Es gribētu darboties NVO, bet pagaidām drosmes nepietiek. Jūtu, ka vēl jāmacās, jāpieaug. Iesaistīties vilina kāda jauniešu organizācija vai biedrība, kas darbojas lauku teritorijā. Es meģinu iesaistīties visur, kur vajag palīdzību. Šogad pieteicos un saņemšu brīvprātīgā darba grāmatīņu. Tagad, darbojoties ārpus skolas, piemēram, jauniešu centrā palīdzot dažādos darbos, pelnu stundas. Stundas ieraksta darba vadītājs, kuram palīdzam. Pēc tam

dzīgākajiem novadiem. Paldies arī novada pašvaldības jaunatnes lietu speciālistei Ingai Strazdiņai, kura dara labāko, lai arī jauniešu centru situācija kļūtu labāka.

Ari mūsu Cesvaines multifunkcionālā centra darbu uzlabosies. Kopā ar Ingu Bekasovu dibinām jauniešu biedrību, lai būtu vairāk iespēju rakstīt projektus, piesaistīt finansējumu. Pagaidām viss vēl ir attīstības procesā.

Gaidām lielāku atbalstu no pašiem jauniešiem. Tas ir jūtams, bet, protams, nav tā, ka visi *baigi* gribētu iet un darīt. Kā visur vajag iesildīties, un viss sākas ar

gada nogalē stundas tiek saskaitītas un, ja ir nostrādātas vismaz 60, saņemsim novada domes priekšsēdētāja parakstītu apliecinājumu par padarīto. Arī darbs projektā, kad veiksīm remontu, būs brīvprātīgais darbs. Nekad nebiju iedomājusies, ka tas ir tik interesanti un arī vērtīgi. Tā jaunieši gūst pieredzi, kas nepieciešama, stājoties pirmajā darba vietā. Pašlaik plānojam par turpmākajiem remontdarbiem. Tikko kā beigusies skola, un varam ķerties klāt. Dosimies iegādāties krāsas un materiālus. Pieņem, ka varbūt neies tik raiti, tā cerēts, jo vienmēr nevarēsim sanākt kopā visas, jauniešu centrā man patīk sarunāties ar draugiem, tējas dzeršana un ideju ģenerēšana. Dace mums reizēm *piespēlē* dažādus konkursus, tad cenšamies piedalīties. Nesen bija konkurss par *zero waste* tēmu un tapa interesantas bildes.

Darbošanās process ir aizraujošs un, ja vēl izdodas labs rezultāts, rodas gandarījuma sajūta!

— Paldies ar viedokli par jauniešu aktivitāti un interesi būt sabiedriski aktīviem!

— Reizēm aktivitātes trūkums ir lielā slodze skolā un pulciņos. Ir jaunieši, kas vēl paspēj apmeklēt mūzikas un mākslas skolu, bet, kas dara, tas izdara! Vēl mazs minuss ir transports — skolas autobuss kursē konkrētā laikā, un, ja to nokavē, tad nevar tikt mājās. Tādēļ reizēm pietrūkst laika, bet arī tas ir risināms. Vārbūt to varētu saukt par jaunatnes maksimālismu, bet man šķiet, ka mēs daudz ko varam mainīt un ietekmēt — dažas idejas nemaz neprasa lielu finansiālo ieguldījumu. Piemēram, nesen pie „13. km” uzstādījām grāmatu apmaiņas skapi. Mēs esam runājušas savā starpā, ka vārbūt Degumniekos varētu tapt kāds vides objekts. Varētu izgatavot āra spēles, tas būtu interesanti. Vārbūt taps kāds sienu gleznojums, lai atdzimīnātu ikdienā. Lielākā daļa mana pagasta jauniešu ir ļoti aktīvi, bet ir arī tādi, kuri neiesaistās nekur, jo viņiem ir citas intereses. Es gribētu, lai jaunieši vairāk iesaistītos projektos un tamlīdzīgās aktivitātēs.

— Vārbūt esi domājusi par dalību NVO vai kādā biedrībā? Kur iesaisties, ko dari pašlaik?

— Es gribētu darboties NVO, bet pagaidām drosmes nepietiek. Jūtu, ka vēl jāmacās, jāpieaug. Iesaistīties vilina kāda jauniešu organizācija vai biedrība, kas darbojas lauku teritorijā. Es meģinu iesaistīties visur, kur vajag palīdzību. Šogad pieteicos un saņemšu brīvprātīgā darba grāmatīņu. Tagad, darbojoties ārpus skolas, piemēram, jauniešu centrā palīdzot dažādos darbos, pelnu stundas. Stundas ieraksta darba vadītājs, kuram palīdzam. Pēc tam

dzīgākajiem novadiem. Paldies arī novada pašvaldības jaunatnes lietu speciālistei Ingai Strazdiņai, kura dara labāko, lai arī jauniešu centru situācija kļūtu labāka.

Ari mūsu Cesvaines multifunkcionālā centra darbu uzlabosies. Kopā ar Ingu Bekasovu dibinām jauniešu biedrību, lai būtu vairāk iespēju rakstīt projektus, piesaistīt finansējumu. Pagaidām viss vēl ir attīstības procesā.

Gaidām lielāku atbalstu no pašiem jauniešiem. Tas ir jūtams, bet, protams, nav tā, ka visi *baigi* gribētu iet un darīt. Kā visur vajag iesildīties, un viss sākas ar

„Darbošanās process ir aizraujošs, un, ja vēl izdodas labs rezultāts, rodas gandarījuma sajūta!”

Jaunieši, kas aktivitātēs neapstājas

INESE ELSIŅA

Jānis Šķēls vienmēr ir kustībā, gan sportojot, gan realizējot savas idejas. Viņš ir jaunatnes iniciatīvu projekta “Kikuta kauss” īsteno-tājs Ošupes pagastā, iesaistījies labdarības organizācijā “Atbalstu Latvijai”, piedalījies studentu vasaras programmā “Southwestern Advantage” — Jānis nekad neapstājas, un ar savu enerģiju iedvesmo arī citus.

— Esmu pabeidzis studijas Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātē un šobrīd strādāju *Samsung* veikālā “Spicē”, — laikrakstam vēsta Jānis Šķēls. — Lielākoties dzīvoju galvaspilsētā, bet uz pasākumiem dodos pie vecākiem mājās — Madonas novada Degumniekos.

Citu *vilkšanu*, iesaistīšanu dažādās aktivitātēs Jānis iesāka skolas gados, kad pievērsās futbolam: — Apkārt bija džeiki, kuriem arī interesēja šī sporta spēle; izveidojām futbola komandu un braucām uz apkārtnējiem turnīriem. Kad pašam gadu kļuva vairāk, gribēju lielāku lidojumu — pieķeros pats organizēt prāvākus pasākumus. 2014. gadā Degumniekos tapa hokeja laukums. Tad dabiski, bet ar tēta palīdzību tehniskajā nodrošinājumā, sāku vākt komandas turnīram. Publicēju informāciju

Jānis Šķēls kā vienmēr — aktīvs un pozitīvs.

sociālajos tīklos, popularizēju pasākumu iespējami plaši. Un tas joprojām man izdodas! Katru gadu šis turnīrs tiek rīkots un ir ļoti pieprasīts. Madonā aizvadītajā ziemā atklāja jaunu hokeja laukumu, vietējie gribēja organizēt atklāšanas pasākumu, bet, tā kā Degumniekos bijām izziņojuši savu hokeja turnīru, kas iemantojis redzamu vietu, Madona savu ieceri pārcēla. Ir bijuši aktīvāki gadi, kad mūsu turnīrā piedalījās astoņas komandas, pagājušajā sezonā sacentās piecas komandas. Turnīros spēlēt vietējie puīši un vīri, kā arī komandas no Dzelzavas, Lubānas, Meirāniem, Ērgļiem, Preiļiem, Varakļāniem,

Vilāniem — loks ir plašs. Skatītāji lielākoties ir spēlētāju ģimenes, draudzēties un sievas, nāskatīties arī skolotājas — ar interesi atbalsta savus kādreizējos audzēkņus. Jānis ir absolvējis Madonas Valsts ģimnāziju, ģimnāzista periodā ziemā rīkoja hokeja turnīrus, vasarā — futbola spēles.

— Iesaistījies arī Ošupes pagasta svētku organizēšanā, kas parasti ir jūlijā, — piebilst jauniešis. — Šogad svētki notiks, un kā vienmēr palīdzēšu sporta spēļu rīkošanā. Redzu, ka ar jauniešu iesaistīšanu aktivitātēs šobrīd kļājas grūtāk. Ir *tiktoki* un citi vilinājumi — digitālā vide daudzus uzrunā vairāk, tomēr

Vidusskolā īsteno Jauniešu iniciatīvu projektu

ŽEŅA KOZLOVA

Guntars Baņukalns 31. maijā — nu jau aizvadītā mācību gada pēdējā dienā — tika ievēlēts par Madonas pilsētas vidusskolas skolēnu domes prezidentu.

Madonas vidusskolā viņš mācās jau no pirmās klases, bet aizvadītais mācību gads ir otrais, kad viņš aktīvi piedalās skolas sabiedriskajā dzīvē. — Viss sākas pirms gada, kad iepriekšējā mācību gada otrajā semestrī skolas direktores vietniece Rudite Zauska uzaicināja darboties skolēnu domē, un pēc tam tika arī piedāvāts vadīt pasākumu. Tā kā tas izdevās diezgan labi, kopš tās reizes man ir uzticēta visu skolas pasākumu vadīšana, bet šī mācību gada sākumā mani iecēla par skolēnu domes viceprezidentu. Savukārt mācību gada noslēgumā piedalījās skolēnu domes prezidenta vēlēšanās, un šajā amatā tiku arī ievēlēts. Vēl es aizraujos ar sporta dejām, patērēju arī autosportu, bet pagaidām esmu piedalījies tikai vienā autobrukšanas sacīkstēs Briezukalnā Ērgļos, — pastāstīja Guntars Baņukalns.

Madonas vidusskolas skolēnu domes prezidenta vēlēšanas notiek reizi divos gados vai viņš tiek pārvēlēts ātrāk, ja prezidents nepiekrīt šos pienākumus veikt arī otro gadu pēc kārtas.

— Šoreiz uz prezidenta amatu sākmā kandidēja trīs skolēni. Nākamais solis — divi pretendenti izvirzīšana uz nākamo kārtu, balsojot

Jauniešvēlētais Madonas vidusskolas skolēnu domes prezidents Guntars Baņukalns.

skolēnu domei mazajā konferencē. Pēc tam tika izliemētas afišas, katrs iepazīstināja ar sevi, savam iedzīvējam — mēģināja pārliecināt, kāpēc jābalso tieši par viņa kandidāturu. Tad sekoja domes prezidenta ievēlēšana, piedaloties skolēniem un skolas administrācijai, — atklāja Guntars.

Vaicāts par iecerēm, kuras plāno īstenot, pildot šos pienākumus, jauniešvēlētais skolēnu domes prezidents atzīmēja, ka tās ir vairākas.

— Ļoti ceru, ka mums izdosies atsākt skolas avīzes izdošanu, kura jau gadus divus neiznāk. Vairāk domājām tieši par elektronisko versiju, nevis drukāto papīra formātā, kam ir vajadzīgi līdzekļi. Elektro-

niskā versija jauniešiem būtu arī ērtāk sasniedzama. Esmu par to, lai skolā vairāk skanētu mūzika, kas ir iespējams pēc veiktās renovācijas.

Turklāt tas šajā mācību gadā, kā, piemēram, Valentīna dienā un dažos citos svētkos, saskaņojot ar skolas vadību, tika jau izmēģināts. Ir doma, ka mūzika varētu skanēt līdz pirmajai stundai — teiksim, no pulksten 7:40 līdz 8:10 — un, protams, arī starpbrīžos, lai, ienākot skolā, uzlabotos garastāvoklis un nebūtu jāstaigā ar nokārtu galvu, — uzsvēra Guntars.

— Jāmēģina palielināt gan jauniešu iesaiste pasākumos organizēšanā un citu aktivitāšu norisē, gan to apmeklētība. Tad arī pašiem skolās dzīveslikties interesantāka un uz skolu nāks nevis tāpēc, ka vecāki spiež to darīt, bet gan tāpēc, ka tajā ir interesanti un iespējams iegūt labas zināšanas, — uzsvēra Guntars Baņukalns.

Piedaloties konkursā, Jauniešu iniciatīvas konkursā saņēma finansējumu — 489 eiro.

— Maksimālais finansējums, uz ko varēja tikties, bija 500 eiro. Mēs iesniedzām projektu, paredzot nedaudz mazāku finansējumu. Pašvaldības atbalsts bija atkarīgs ne tikai no iesniegējēju paredzētās summas. Tika vērtēta arī tā kvalitāte, kā tas tapis, vai to uzrakstījuši paši jaunieši vai izmantots mākslīgais intelekts, vai piesaistīti pieaugušie, jo viens no šī konkursa mērķiem ir dot iespēju jauniešiem gūt pirmo pieredzi projektu rakstīšanā un to realizēšanā. Lai nebūtu tā, ka izmantojot mākslīgo intelektu, tajā tiktu iekļauti „gudri vārdi un apzi-

bām! Vienīgi neesmu istais cilvēks, kas to organizē. Pēdējos septiņus gadus spēlēju florbolu 1. līgas Madonas komandā, nākamgad komandas nebūs, būs jādara kas cits. Florbolā pietrūka cilvēku, lai būtu divas maiņas, lai katrai spēlei būtu vajadzīgs spēlētāju skaits; arī trenerim ir savi plāni.

Vēl Jānis ir aizrāvis ar disku golfu: — Iesaistos sacensību organizēšanā Lubānā, pasākumu laikā mikrofonā komentēju notiekošo. Pirms Jāņiem “Lettes” plānojam nebijušu pasākumu — organizēsim saulgriežu nakts turnīru disku golfā. Šobrīd pieteikušies 19 dalībnieki, ceram uz vairāk. Būs balvas, diena būs visgarāka, un kā vēsta tradīcijas, saulgriežu nakstī jāpēdas pa plīko. Mēģināsim ar neuzspiestām tradīcijām šo pasākumu ievirzīt gan sportisku, gan muzikālu un lustīgu.

Jānis ir gandarīts, ka daudzas aktivitātes novadā tiek organizētas ar jauniešu centru palīdzību: — Centros ir pieaugušie, kas palīdz visu ievirzīt pareizajās slīdēs, rada jauniešos iedvesmu, dod plecu vai dūriti, lai kas notiktu. Šogad pēdējo reizi (jo gadi vairs neļaus) es pats Degumniekos organizēju jaunatnes iniciatīvu projektu “Kikuta kauss”. Tas domāts jauniešiem līdz vidusskolas posma beigām, jūlijā aicināsim uz futbolu, augustā notiks orientēšanās sacensības.

Savu plecu Jānis Šķēls pieliek sporta aktivitātēm, bet vaicāju, vai Degumniekos varētu būt arī sarunu festivāls “Lampa”.

— Tik lielā apmērā kā Cēsis noteikti ne, bet citādi — bez šau-

— Pasākumu cikls „Gada skolēns Madonas pilsētas vidusskolā 2024”.

— Šo projektu iesniedzu es, bet to izstrādājam kopā ar iepriekšējo skolēnu domes priekšsēdētāju Anniju Ivānu. Tā pamatā ir tradicionālais pasākums „Gada skolēns”, kas notiek katru gadu, bet šogad tas tika organizēts kā pasākumu cikls. Vispirms no katras klases izvirzīja vienu pretendentu, to, kuram ir vislabākās atzīmes un vislielākā izaugsme, salīdzinot ar iepriekšējo mācību gadu. Katrā klasē notika arī kopīgs pasākums ar saldējuma ēšanu. Iesaistoties projektā un gūstot pašvaldības finansiālu atbalstu, pasākumus pacēlām nedaudz augstākā līmenī, jo varējām īstenot vairākas lietas, kas patiek tieši jauniešiem. Projekta noslēgumā devāmies arī ekskursijā, — atzīmēja Guntars.

Piedaloties konkursā, Jauniešu iniciatīvas konkursā saņēma finansējumu — 489 eiro.

— Maksimālais finansējums, uz ko varēja tikties, bija 500 eiro. Mēs iesniedzām projektu, paredzot nedaudz mazāku finansējumu. Pašvaldības atbalsts bija atkarīgs ne tikai no iesniegējēju paredzētās summas. Tika vērtēta arī tā kvalitāte, kā tas tapis, vai to uzrakstījuši paši jaunieši vai izmantots mākslīgais intelekts, vai piesaistīti pieaugušie, jo viens no šī konkursa mērķiem ir dot iespēju jauniešiem gūt pirmo pieredzi projektu rakstīšanā un to realizēšanā. Lai nebūtu tā, ka izmantojot mākslīgo intelektu, tajā tiktu iekļauti „gudri vārdi un apzi-

Atvērumā izmantoti AGRĀ VEKĀLĀNIŅA foto

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par pielikuma “Vērtējam kopā!” saturu atbild SIA “Latkraksts STARS”. #SIF_MAF2024